

Коткова Віра Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету, +380990830728, verakotkova84@gmail.com.

ІНФОРМАТИЧНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ДІАГНОСТИКА

Анотація. У статті подано характеристику поняття інформатичні компетентності майбутніх учителів початкових класів відповідно сучасним науковим дослідженням. Деталізовано їх структуру в межах мотиваційно-ціннісного, когнітивно-операційного, регулятивно-рефлексивного компонентів. Визначені критерії, показники та рівні інформатичних компетентностей. Описано інструментарій діагностики досліджуваної характеристики студентів. Проаналізовано отримані статистичні результати вивчення інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкової школи України.

Ключові слова: майбутні вчителі початкових класів, інформатичні компетентності, компоненти, рівні, критерії та показники, діагностичний інструментарій.

Інформатизація усіх сфер суспільної діяльності, доступність і привабливість інформаційно-комунікаційних технологій, поява засобів мультимедія призвело до суттєвого омолодження аудиторії користувачів і споживачів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Усе це зумовлює необхідність якомога раніше навчити дітей грамотно орієнтуватися в інформаційному середовищі. Досліджуючи цю проблему, значна кількість науковців вказують на соціально значиму необхідність підготовки молодших школярів у галузі опрацювання інформації, формування в них основ інформаційної культури та інформатичних компетентностей¹.

Це завдання мусить розв'язувати педагог, який сам у достатній мірі має сформовані компетентності в галузі ІКТ. При цьому слід зазначити, що роль учителя в умовах використання ІКТ залишається не тільки провідною, але і ще більш ускладнюється. Він добирає навчальний матеріал для діалогу, розробляє структури й алгоритми взаємодії учнів з ІКТ, формує критерії управління діями учнів і т.ін. Зміст праці вчителя змінюється, що вимагає від нього не тільки постійного оновлення знань і професійного зростання, але й

¹ А. Коломієць, *Інформаційна культура вчителя початкових класів : дис... доктора пед. наук*, Київ 2008, с. 126.

методичної компетенції².

Основна мета статті – проаналізувати та описати результати діагностики рівнів інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів. Для досягнення поставленої мети визначені завдання: розглянути основні структурні компоненти інформатичних компетентностей на основі сучасних досліджень, описати інструментарій та проаналізувати результати діагностики рівнів інформатичних компетентностей.

Ускладнення діяльності учителя пов'язано з тим, що педагог здійснює її в новому педагогічному середовищі й з істотно іншими засобами навчання. Він отримує можливість впливати на учнів опосередковано через ІКТ, через стратегію навчання, реалізовану в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі. У цих умовах характер роботи вчителя змінюється: йому доводиться реалізовувати комплекс функцій, які за традиційним навчанням часом взагалі відсутні³. Від сучасного вчителя вимагається не лише вміння працювати з комп'ютерною технікою, але й творчо застосовувати її для задоволення своїх фахових повсякденних потреб. Підготовка до такої діяльності також впливає на оновлення змісту вищої педагогічної освіти, визначає форми, методи та засоби навчання⁴.

Прибічники раннього запровадження ІКТ в процес навчання та розвитку молодших школярів убачають зниження негативного впливу засобів ІКТ через запровадження спеціальних фільтрів, розвиток у користувачів інформаційної етики, знання та дотримання правил роботи з інформаційним середовищем; підготовку фахівців, які орієнтуються в перевагах і недоліках взаємодії дитини з Інтернет та комп'ютером, володіють методикою застосування ІКТ у початковій школі, санітарно-гігієнічними нормами застосування ПК⁵.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. українські дослідники (С. Гунько, Л. Петухова, І. Смирнова, О. Снігур, О. Суховірський, О. Шиман та інші) розв'язували проблеми, пов'язані з підготовкою майбутнього вчителя початкових класів до використання ІКТ у професійній діяльності.

Тема нашого дослідження вимагає детального розгляду структури компетентності майбутнього вчителя щодо застосування ІКТ.

У загальній структурі інформатичних компетентностей учителя українські (Н. Морзе, Л. Петухова) та російські (Н. Гончарова, О. Урсова) вчені виділяють такі компоненти.

² П. Образцов, *Психолого-педагогические аспекты разработки и применения в вузе информационных технологий обучения*, Орел 2000, с. 105.

³ П. Образцов, *Психолого-педагогические аспекты разработки и применения в вузе информационных технологий обучения*, Орел 2000, с.68.

⁴ О. Суховірський, *Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій : дис. ... кандидата пед. наук*, Київ 2005, с. 41.

⁵ О. Снігур, *Формування вмінь використовувати засоби інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя початкової школи : автореф.*, Київ 2007, с. 12.

Мотиваційно-ціннісний компонент, що відображає професійно-особистісне самовизначення у відношенні до використання ІКТ у сучасній школі⁶; передбачає наявність сформованості духовних, морально-етичних, матеріальних, пізнавальних потреб та інтересів, а також вольових якостей і спрямованості на творчість⁷; передбачає сформовану мотивацію до саморозвитку, інформаційної діяльності, інтерес до використання ІКТ в освітньому просторі початкової школи тощо, потребу в самовдосконаленні, наявність професійно важливих якостей (креативність, цілеспрямованість, працездатність, відповідальність, наполегливість тощо)⁸.

Когнітивно-операційний компонент, що виражає ступінь володіння ІКТ і науково-методичними основами їх використання в освітньому процесі⁹. На думку В. Сластьоніна, професійна готовність викладача до використання засобів ІКТ визначається як особливий психічний стан, як наявність у суб'єкта зразка структури певної дії та постійна спрямованість на його виконання. Готовність як складне психологічне явище, крім необхідних знань, умінь і навичок, містить не тільки адекватні вимоги до професійної діяльності, якостей особистості і здібностей, а й пізнавальні (розуміння професійних завдань, оцінка їх значимості і т.д.), мотиваційні (інтерес до професії, прагнення домогтися успіху і т.д.) і вольові (подолання сумнівів, вміння мобілізувати свої сили і т.д.) компоненти, а отже, передбачає наявність когнітивної, операційної та аксіологічної складових¹⁰.

Регулятивно-рефлексивний компонент, що є вираженням здатності студента до самоспостереження, самооцінювання своєї діяльності як головна передумова реалізації зворотного зв'язку¹¹; представляє собою здатність оцінити свій рівень інформатичної компетентності і проектувати умови його підвищення¹². Для успішної рефлексії особистої інформаційної діяльності педагог повинен розвинути в собі педагогічну самосвідомість,

⁶ О. Урсова, *К вопросу о формировании и развитии ИКТ-компетентности учителя-предметника*, <http://rois.loiro.ru>, [25.05.2017].

⁷ Л. Петухова, *Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. ... доктора пед. наук*, Херсон 2009, с. 265.

⁸ О. Нікулочкіна, *Розвиток інформаційної компетентності вчителя початкових класів у системі післядипломної освіти : дис. ... кандидата пед. наук*, Запоріжжя 2009, с. 46.

⁹ О. Урсова, *К вопросу о формировании и развитии ИКТ-компетентности учителя-предметника*, <http://rois.loiro.ru>, [25.05.2017].

¹⁰ Педагогика : [учебное пособие] / под ред. В.А. Сластенина. – М. : Школа-Пресс, 1998. – 512 с.

¹¹ Л. Петухова, *Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. ... доктора пед. наук*, Херсон 2009, с. 265.

¹² О. Урсова, *К вопросу о формировании и развитии ИКТ-компетентности учителя-предметника*, <http://rois.loiro.ru>, [25.05.2017].

самооцінку, самоконтроль, набути професійної ідентичності¹³.

М. Головань виокремлює в структурі інформатичної компетентності особистості емоційно-вольовий компонент, що передбачає здатність розуміти власний емоційний стан в ситуації пошуку та перетворення потрібної інформації; здатність достойно переживати відсутність результату, технічні та інші збої у процесі роботи в інформаційному середовищі; здатність відкрито ділитися своїми почуттями і переживаннями щодо використання інформаційних технологій; цілеспрямованість дій в інформаційному середовищі; терпіння і володіння собою в ситуаціях пошуку та перетворення інформації за допомогою інформаційних технологій; наполегливість в опануванні знань у галузі інформатики й умінь у використанні нових інформаційних технологій у професійній сфері; наполегливість у досягненні цілей самоактуалізації та саморозвитку; прояв вольових зусиль у розв'язанні навчальних і професійних проблем; наявність ініціативності, сміливості, принциповості в розробці і здійсненні навчальних і професійних проектів на основі інформаційних технологій¹⁴.

Розглянуті складові інформатичних компетентностей є вагомими для практичного застосування ІКТ в початковій школі, однак для нашого дослідження детального розгляду потребує когнітивно-операційний компонент інформатичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Аналіз результатів сучасних наукових досліджень дав змогу виокремити основні складові когнітивно-операційного компонента – це знання, вміння та навички.

За визначенням Н. Волкової, знання – це факти, відомості, наукові теорії, закони, поняття, системно закріплені в свідомості людини¹⁵.

Необхідні знання щодо застосування ІКТ Л. Петухова поділяє на загальні та специфічні (пов'язані з особливістю роботи в початковій школі). Так, до загальних знань мають пряме відношення основні поняття в галузі інформатики, ефективні методи пошуку й опрацювання інформації, потрібної вчителю. Спеціальні знання: роль і місце ІКТ в освітньому процесі ВНЗ, навчальної дисципліни, що викладається, експлуатаційно-технічні характеристики та дидактичні можливості використовуваних засобів ІКТ; специфіка комплексного використання ІКТ; технологія інформаційних технологій освіти під час проведення різних видів навчальних занять, а також у самостійній роботі учнів; технологія відбору навчального

¹³ О. Нікулочкіна, *Розвиток інформаційної компетентності вчителя початкових класів у системі післядипломної освіти* : дис. ... кандидата пед. наук, Запоріжжя 2009, с. 49.

¹⁴ М. Головань, *Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення*, „Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах” 2007, № 4, с. 67.

¹⁵ Н. Волкова, *Педагогіка*, Київ 2001, с. 76.

матеріалу для використання і т.п.¹⁶.

Інформатичні загальні вміння необхідні в таких видах діяльності: встановлювати програмний засіб (ПЗ), використовувати ПЗ для виконання завдань пошуку, опрацювання, збереження тощо. До загальних навичок належать електронне листування, пошук інформації в комп'ютерній мережі, роботи в офісних додатках. До спеціальних навичок та вмінь – обґрунтовувати роль і місце окремих засобів ІКТ в різних видах навчальних занять з дисципліни; визначати для конкретної інформаційної технології освіти зміст навчального матеріалу (тема, розділ) оптимальний комплект ІКТ і структуру їх взаємодії в ході використання; вибирати оптимальний варіант проведення в рамках інформаційної технології навчання навчальних занять; розробляти інформаційно-дидактичні матеріали, алгоритми для розробки і створення прикладних програмних продуктів, складати методичні пояснення до них; володіти навичками роботи з ІКТ та їх програмним забезпеченням; проводити аналіз і визначати ефективність навчальних занять із застосуванням інформаційної технології навчання тощо¹⁷.

Отже, фахова підготовка майбутнього вчителя початкових класів має бути спрямована на формування системи визначених знань, умінь і навичок застосування ІКТ в професійній педагогічній діяльності.

Оцінка ефективності використання ІКТ у навчально-пізнавальній діяльності студентів детермінує потребу у виборі й обґрунтуванні для цих цілей критеріїв дидактичної ефективності, що дозволяють проводити відповідні педагогічні вимірювання.

Під дидактичною ефективністю застосування в навчанні ІТН О. Образцов¹⁸ пропонує розуміти ефект діяльності викладача для досягнення з використанням комплексу комп'ютерних та інформаційних засобів заздалегідь прогнозованих цілей навчання й виховання студентів, з урахуванням часових, технічних, дидактичних та психофізіологічних витрат. У такому випадку вимір і оцінку дидактичної ефективності формування інформатичних компетентностей в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища можна з достатньою мірою достовірності отримати за кількісно-якісними показниками освітнього процесу шляхом узагальнення та порівняння одних статистичних даних з іншими. Слід зазначити, що порівнянню підлягають лише результати, що з самого початку визначаються цілями навчання.

¹⁶ Л. Петухова, *Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. ... доктора пед. наук*, Херсон 2009, с. 104.

¹⁷ Л. Петухова, *Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. ... доктора пед. наук*, Херсон 2009, с. 223.

¹⁸ П. Образцов, *Психолого-педагогические аспекты разработки и применения в вузе информационных технологий обучения*, Орел 2000, с. 33.

У зв'язку з визначеною метою формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів, що становлять інтегральну єдність мотиваційно-ціннісного, когнітивно-операційного, регулятивно-рефлексивного компонентів, критеріями сформованості інформатичних компетентностей є такі: сформованість мотивів, наявність системи необхідних знань, умінь і навичок, рівень розвитку рефлексивності¹⁹.

Показниками оцінювання мотиваційно-ціннісного компоненту інформатичної компетентності вчителя початкових класів вважаємо: пізнавальний інтерес до набуття нових знань та вмінь щодо використання ІКТ, творчу активність щодо вдосконалення набутих умінь, потребу в саморозвитку й самовираженні, мотивацію на успіх.

Для оцінювання рівня сформованості когнітивно-операційної складової виокремлено такі показники: усвідомлення впливу ІКТ на розвиток суспільства й освіту зокрема, розуміння сутності ключових термінів і понять, комп'ютерна грамотність, володіння методикою використання ІКТ в освітньому просторі початкової школи.

Показниками оцінювання регулятивно-рефлексивного компоненту вважаємо: рівень рефлексивності; самокритичність, уміння здійснювати адекватну самооцінку; самоорганізацію особистої діяльності майбутнього вчителя початкових класів, орієнтування на подальший саморозвиток²⁰.

Уточнюємо показники формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів у таблиці 1.

Таблиця 1.

**Показники формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів
початкових класів**

№ з/п	Компоненти інф. компетентності	Показники
1	Мотиваційно-ціннісний	<ul style="list-style-type: none"> – пізнавальний інтерес до набуття нових знань та вмінь; – творча активність щодо вдосконалення набутих умінь; – потреба в саморозвитку й самовираженні; – мотивація на успіх.

¹⁹ Л. Петухова, *Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів* : дис. ... доктора пед. наук, Херсон 2009, с. 113.

²⁰ О. Нікулочкіна, *Розвиток інформаційної компетентності вчителя початкових класів у системі післядипломної освіти* : дис. ... кандидата пед. наук, Запоріжжя 2009, с. 78.

2	Процесуально-змістовий	<ul style="list-style-type: none"> – знання сучасних процесів інформатизації освіти; – усвідомлення сутності ключових термінів і понять; – комп'ютерна грамотність; – володіння методикою використання ІКТ в освітньому просторі початкової школи.
3	Регулятивно-рефлексивний	<ul style="list-style-type: none"> – рівень рефлексивності; – самокритичність, уміння здійснювати адекватну самооцінку; – самоорганізація особистої діяльності вчителя початкових класів, орієнтування на подальший саморозвиток.

У наукових дослідженнях описані різні точки зору щодо визначення рівнів сформованості інформатичних компетентностей. Узагальнюючи результати вчених, можна виокремити чотири основні рівні:

1) базовий, низький (адаптаційно-репродуктивний) – це рівень комп'ютерного користувача, який має уявлення про процеси інформатизації;

2) середній (активно-дійовий, базовий), технологічний і спеціальний, організаційно-педагогічний, предметно-орієнтований – це рівень майбутнього вчителя, що розуміє специфіку організації навчально-виховного процесу в початковій школі засобами ІКТ;

3) стандартизований (міжнародний), пошуковий (стандартний), інтегративний, професійний, предметно-поглиблений інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище початкової школи;

4) продуктивний, корпоративний, високий, аналітико-динамічний, поліфункціональний – рівень фахівця, володіючого науково-методичними знаннями інформатизації освіти, який є активним його учасником.

Варто наголосити, що формування інформатичних компетентностей як цілісний процес передбачає динаміку проходження від низького рівня, тобто від формування оптимального інваріанта знань та вмінь на рівні користувача, до базового рівня, що відповідає усвідомленому, методично грамотному використанні ІКТ у професійній діяльності, через пошуковий рівень, що розглядається як здібність та готовність передати свої знання, і завершується продуктивним рівнем.

У межах професійної підготовки студентів педагогічної спеціальності передбачаємо доцільним оперувати трьома із зазначених рівнів інформатичних компетентностей – низьким, базовим, пошуковим. Уважаємо, що продуктивний рівень є кінцевим у ланцюзі становлення інформатичних компетентностей, який може бути сформований лише під час тривалого професійного зростання вчителя в науково-дослідницькій діяльності.

Низький рівень характеризується вмотивованістю на невдачу, переважанням мотивів зовнішньої привабливості, відсутністю пізнавального інтересу до набуття нових знань і вмінь та прагнення до самоосвіти й саморозвитку; наявністю знань репродуктивного характеру, сформованістю методичних умінь і навичок на рівні дій за аналогією; елементарними уявленнями про ІКТ та неготовністю використання їх можливостей в початковій школі; низьким рівнем рефлексивності, самокритичності, наявністю неадекватної самооцінки.

Базовий рівень відзначається переважанням мотивів особистісного зростання над мотивами зовнішньої привабливості, ситуативним пізнавальним інтересом до набуття нових знань і вмінь, налаштованістю на самовираження за підтримки колег, зацікавленістю в подальшому саморозвитку; наявністю фрагментарних знань сутності інформатичних компетентностей, сформованістю методичних умінь і навичок, які активно, але не завжди творчо застосовуються в навчально-пізнавальній діяльності; здатністю частково адаптувати існуюче програмне забезпечення до навчального процесу початкової школи; середнім рівнем рефлексивності, самокритичності, частковою здатністю до самооцінки.

Пошуковий рівень характеризується сформованістю мотивів особистісного зростання, стійким пізнавальним інтересом до набуття нових знань і вмінь, прагненням до саморозвитку та самовираження; наявністю повних і глибоких знань сутності інформатичних компетентностей та їх складових, сформованістю методичних умінь і навичок, що забезпечують творчу та інноваційну діяльність майбутнього вчителя, здатністю створювати авторське програмне забезпечення навчально-виховного процесу початкової школи, вільним володінням ІКТ; високим рівнем рефлексивності, самокритичності, вмінням здійснювати адекватну самооцінку.

Дослідження рівнів інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів здійснювалось на базі факультету дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету серед студентів напряму підготовки «Початкова освіта» четвертого та п'ятого курсів навчання денної форми. Загальна кількість респондентів становить 85 чоловік.

Метою діагностичного дослідження є визначення рівнів інформатичних компетентностей студентів через вивчення якості прояву кожного структурного компонента інформатичних компетентностей.

Інструментарієм дослідження мотиваційно-ціннісного компоненту був опитувальник А. Реана «Мотивація успіху й боязнь невдачі»²¹. Ця методика дає змогу визначити мотиваційний полюс (на невдачу, на успіх) та діагностувати тенденції мотивації при яскраво

²¹ А. Реан, *Психологія и психодиагностика личности*, Санкт-Петербург 2008, с. 105.

не вираженому полюсу мотивації.

За результатами опитувальника 7,1% (6 чол.) респондентів мають мотивацію на невдачу (боязнь невдачі). Мотивація на невдачу відноситься до негативної мотивації. За даним типом мотивації активність людини пов'язана з потребою уникнути зриву, осуду, покарання, невдачі. Взагалі в основі цієї мотивації лежить ідея уникнення та ідея негативних очікувань. Починаючи справу, людина вже наперед боїться можливої невдачі, думає про шляхи уникнення цієї гіпотетичної невдачі, а не про способи досягнення успіху. Люди, вмотивовані на невдачу, звичайно відрізняються підвищеною тривожністю, низькою упевненістю в своїх силах, прагнуть уникати відповідальних завдань, а при необхідності вирішення надвідповідальних завдань можуть впадати в стан, близький до панічного. Принаймні ситуативна тривожність у них в цих випадках стає надзвичайно високою. Все це може поєднуватися з вельми відповідальним ставленням до справи.

У 43,5% (37 чол.) опитаних діагностовано мотивацію на успіх (надія на успіх). Мотивація на успіх відноситься до позитивної мотивації. При такій мотивації людина, починаючи справу, має на увазі досягнення чогось конструктивного, позитивного. В основі активності людини лежить надія на успіх і потребу в досягненні успіху. Такі люди звичайно впевнені в собі, в своїх силах, відповідальні, ініціативні й активні. Їх відрізняє наполегливість у досягненні мети, цілеспрямованість.

49,4% (42 чол.) студентів мають яскраво не виражений мотиваційний полюс, при цьому в 4,7% (4 чол.) діагностовано певну тенденцію на невдачу, а в 29,4% (25 чол.) – тенденцію мотивації на успіх.

Інструментарієм визначення рівнів прояву когнітивно-операційного компоненту було навчально-методичне тестування, що містило 20 запитань згрупованих в чотири блоки: знання сучасних процесів інформатизації освіти, розуміння сутності ключових понять, володіння методикою та гігієнічними нормами застосування ІКТ в початковій школі, визначення рівня комп'ютерної грамотності.

За результатами виконання тестових завдань ознайомлювальний рівень когнітивно-операційного компонента спостерігається в 91% (77 чол.) студентів, базовий рівень – відповідно в 9% (8 чол.) опитаних.

Для визначення регулятивно-рефлексивного компоненту застосовувалась методика визначення рівня рефлексивності (А. Карпов, В. Пономарьова)²². Методика дозволяє визначити три рівні рефлексивності: низький, середній, високий.

За результатами, отриманими після проведення методики визначення рефлексивності, 2,3% (2 чол.) студентів мають високий рівень рефлексивності. Така людина більшою мірою

²² А.Карпов, *Психология рефлексивных механизмов деятельности*, Москва 2004, с. 124.

схильна звертатися до аналізу своєї діяльності й учинків інших людей, з'ясовувати причини й наслідки своїх дій як у минулому, так в теперішньому й у майбутньому. Їй властиво обдумувати свою діяльність в найдрібніших деталях, ретельно її планувати й прогнозувати всі можливі наслідки.

38,8% (33 чол.) опитаних мають середній рівень рефлексивності. Решта – 58,9% (50 чол.) володіють низьким рівнем розвитку рефлексивності. Це виявляється в тому, що їм складно поставити себе на місце іншого, регулювати власну поведінку.

Узагальнення результатів дослідження рівнів прояву структурних компонентів інформатичних компетентностей дає змогу визначити загальні рівні сформованості інформатичних компетентностей студентів (таблиця 2).

Таблиця 2.

Результати діагностики рівнів інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів

Структурні компоненти	Рівні інформатичних компетентностей		
	Низький	Базовий	Пошуковий
Мотиваційно-ціннісний	7,1% (6 чол.)	49,4% (42 чол.)	43,5% (37 чол.)
Когнітивно-операційний	91% (77 чол.)	9% (8 чол.)	-
Регулятивно-рефлексивний	58,9% (50 чол.)	38,8% (33 чол.)	2,3% (2 чол.)
<i>Загальні результати</i>	<i>51,8% (44 чол.)</i>	<i>32,9% (28 чол.)</i>	<i>15,3% (13 чол.)</i>

Відповідно отриманим результатам більшість студентів 51,8% перебувають на ознайомлювальному рівні, 32,9% - на базовому, а лише 15,3% студентів володіють репродуктивно-пошуковим рівнем.

Висновки. Інформатичні компетентності майбутніх учителів початкових класів – це інтегральна єдність структурних компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-операційного та регулятивно-рефлексивного. Діагностика рівнів сформованості інформатичних компетентностей майбутніх учителів має здійснюватися з урахуванням того, що лише комплексна діагностика складових визначає загальні рівні прояву компетентностей, в умовах професійної підготовки фахівців у ВНЗ варто орієнтуватися на три рівні інформатичних компетентностей – ознайомлювальний, базовий, репродуктивно-пошуковий. Адже продуктивний рівень може бути сформований лише під час тривалого професійного

зростання в сфері застосування інформаційно-комунікаційних технологій в початковій школі.

Подальшого дослідження потребують педагогічні умови оптимізації процесу формування інформативних компетентностей майбутніх учителів початкових класів.

Список використаних джерел

Volkova N., *Pedahohika*, Vydavnychyy tsentr „Akademiya”, Kyiv 2001.

Holovan M., *Informatychna kompetentnist: sutnist, struktura ta stanovlennya*, „Informatyka ta informatsiyni tekhnolohiyi v navchalnykh zakladakh” 2007, № 4, S. 62–69. – (storinky statti).

Karpov A., *Psykhologhiya refleksyvykh mekhanyzmov deyatel'nosti*, Yzd-vo „Ynstytut psykhologhiy RAN”, Moskva 2004.

Kolomiyets A., *Informatsiyna kultura vchytelya pochatkovykh klasiv : dys... doktora ped. nauk*, Kyiv 2008.

Nikulochkina O., *Rozvytok informatsiynoyi kompetentnosti vchytelya pochatkovykh klasiv u systemi pislyadyplomnoyi osvity : dys. ... kandydata ped. nauk*, Zaporizhzhya 2009.

Obraztsov P., *Psykhologo-pedahohycheskye aspekty razrabotky y pryumenenyya v vuze ynformatsyonnykh tekhnolohyy obuchenyya*, Orlovskyy hosudarstvennyy tekhnicheskyy unyversytet, Orel 2000.

Petukhova L., *Teoretyko-metodychni zasady formuvannya informatychnykh kompetentnostey maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv : dys. ... doktora ped. nauk*, Kherson, 2009.

Rean A., *Psykhologhiya y psykhodyahnostyka lychnosti*, Praym-EVROZNAK, Sank-Peterburh 2008.

Snihur O., *Formuvannya vmin vykorystovuvaty zasoby informatsiynykh tekhnolohiy u maybutniy profesiyniy diyalnosti vchytelya pochatkovoyi shkoly : avtoref.*, Kyiv 2007.

Sukhovirskyy O., *Pidhotovka maybutnoho vchytelya pochatkovoyi shkoly do vykorystannya informatsiynykh tekhnolohiy : dys. ... kandydata ped. nauk*, Instytut pedahohiky APN Ukrayiny, Kyiv 2005.

Ursova O., *K voprosu o formirovaniy u razvytyu YKT-kompetentnosti uchytelya-predmetnyka*, <http://rois.loiro.ru>.

Волкова Н., *Педагогіка*, Видавничий центр „Академія”, Київ 2001.

Головань М., *Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення*, „Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах” 2007, № 4, С. 62–69. – (сторінки статті).

Карпов А., *Психология рефлексивных механизмов деятельности*, Изд-во „Институт психологии РАН”, Москва 2004.

Коломієць А., *Інформаційна культура вчителя початкових класів : дис... доктора пед. наук*, Київ 2008.

Нікулочкіна О., *Розвиток інформаційної компетентності вчителя початкових класів у системі післядипломної освіти : дис. ... кандидата пед. наук*, Запоріжжя 2009.

Образцов П., *Психолого-педагогические аспекты разработки и применения в вузе информационных технологий обучения*, Орловский государственный технический университет, Орел 2000.

Петухова Л., *Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів : дис. ... доктора пед. наук*, Херсон, 2009.

Реан А., *Психология и психодиагностика личности*, Прайм-ЕВРОЗНАК, Санкт-Петербург 2008.

Снігур О., *Формування вмінь використовувати засоби інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя початкової школи : автореф.*, Київ 2007.

Суховірський О., *Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій : дис. ... кандидата пед. наук*, Інститут педагогіки АПН України, Київ 2005.

Урсова О., *К вопросу о формировании и развитии ИКТ-компетентности учителя-предметника*, <http://rois.loiro.ru>.